

Papağanlardaki Anlama ve Öğrenme Yeteneği

Anlama-öğrenme yeteneği bakımından konuşan kuşlar arasında en yetenekli olanların, gri Afrika papağanlarının oldukları bilinir. Bu papağanların çarpıcı özelliklerinden biri, konuşmaları nesnelere ya da hareketlerle ilişkilendirebilmeleridir. Örneğin, bir süre her sabah kafesinin üzerindeki örtü kaldırılırken kendisine "*günaydın*" denen bir papağan, bir sabah örtüsü kalktığına bu kelimeyi kendiliğinden söyleyebilir. Pek çok papağan sahibinden de, telefon çaldığında papağanının "*alo*" dediğini, ya da kapı çaldığında "*kim o?*" dediğini duymuşsunuzdur. Üstelik çoğu papağan bunları kendilerine özel olarak öğretilmediği halde yapabilir. Bunun nedeni söz konusu papağanların, olaylar ve bu olaylar esnasında geçen konuşmalar arasında ilişki kurabilmeleridir.

Uzunca bir süre papağanların ve diğer konuşan kuşların sadece taklit yaptıkları düşünülürken, yapılan araştırmalarla bu canlıların şaşırtıcı zihinsel yeteneklerinin olduğu anlaşılmıştır. Hatta bilim adamları kuşların iletişimindeki kompleksliğin daha yeni yeni anlaşılmasına başladığına inanmaktadırlar. Prof. Irene Pepperberg'in, 1977 yılından beri "*hayvan davranışları ve hayvan-insan iletişimi*" konusunda yaptığı çalışmalar, kuşların konuşma ve anlama yetenekleri hakkında derinlemesine bilgi vermiştir. Prof. Pepperberg'in en önemli çalışmalarından biri, 3 gri Afrika papağanı ile yürüttüğü çalışmadır. Bu papağanlardan en yaşlısı olan "Alex", belirli kelimeler kullanarak araştırmacıyla iletişim kurabilmekte, kendisine verilen emirleri anlamakta, kendi isteklerini dile getirebilmekte, sayı sayabilmekte, cisimleri, renkleri, şekilleri tanıyabilmektedir. Bu kabiliyet bilim adamlarına göre, otomatik olmaktan çok, yüksek bir şuur göstergesi olan öğrenme sonucu gerçekleşmektedir. Elbette ki hayvanlarda gördüğümüz bu yüksek şuur, Allah'ın canlılara olan ilhamıdır. Şuursuz atomlardan oluşan, küçük bir et parçası olan kuşun, kendi kendine böylesine kompleks yetenekler sergilediğini düşünmek kuşkusuz son derece akılsızlık olacaktır. Allah bu canlılarda tecelli ettirdiği yeteneklerle benzersiz yaratma sanatını bizlere göstermektedir.

Papağan "Alex" in Mucizevi Yetenekleri

Prof. Irene Pepperberg'in eğittiği "Alex" in yeteneklerini genelleyecek olursak bu papağan sadece cümlecikleri üretmek ve kavramakla kalmamakta, aynı zamanda kendisine öğretilen kategori, miktar, renk ve boyut gibi kavramları da anlayabilmektedir. Ayrıca bir cismin bir diğerinden farklı olup olmadığını, bir yerde mevcut bulunup bulunmadığını da ayırt edebilmektedir.

- Alex adındaki bu papağan 40'tan fazla cismin adını öğrenmiştir: kağıt, anahtar, fındık, tahta, buğday, kamyon...
- "*Hayır*" kelimesini ihtiyacına yönelik yerli yerinde kullanabilmektedir. Ayrıca birşey istediğinde "*buraya gel*", "*... istiyorum*" veya bir yere gitmek istediğinde "*...ya gitmek istiyorum*" gibi cümleler kurarak isteklerini sözlü bir şekilde aktarabilmektedir.
- Cisimlerin sayısını ayırt etmek için "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" rakamlarını -gruplar ne kadar karışık olursa olsun- kullanabilmektedir. 5 farklı şekli 2, 3, 4, 5 veya 6 köşeli olarak isimlendirebilmektedir.
- Alex "kategori" konusunda da kavrama yeteneğine sahiptir. Bir eşyanın rengi kendisine sorulduğunda, şekli ile ilgili bir cevap vermemekte, eşyanın rengini söylemektedir. Bu durum, papağanın "soyut kavramlara karşı yetenek" sahibi olduğunu ortaya koymaktadır.
- 100'den fazla nesneyi istemek, reddetmek, kategorilere ayırmak ve saymak üzere nesnelerin sıfatlarını ve isimlerini birleştirebilmektedir. Bu yeteneklerin ölçüldüğü testlerde ise yüzde 80 oranında başarı elde etmektedir.
- Alex'e kısa bir eğitimin ardından, "*beni kaşıyın*", "*patlamış mısır istiyorum*" gibi isteklerini dile getirmeye başladı. Eğer istediği yemekten farklı bir şey verilirse bunu reddediyor ve isteğini yineliyordu. Belirli yerlere götürülmeyi istiyordu. Örneğin, "*beni iskemleye götürün*" diyor, eğer

yanlış yere götürülürse götüren kişinin kolundan inmiyor ve isteğini tekrar ediyordu.

- Bir başka deneyde ise Alex'e, bir tepsi içinde 7 madde -örneğin mor anahtarlık, sarı odun, yeşil deri, mavi kağıt, turuncu mandal, gri kutu, kırmızı kamyon- gösterilip hangisi gri diye sorulduğunda, Alex yedi nesneye de dikkatlice bakıp "*kutu*" diye cevap veriyordu. Sonra tepsiye kırmızı üçgen kağıt ve mavi üçgen tahta konarak hangisi aynı diye sorulduğunda "*şekil*" diye cevap veriyordu.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşıldığı gibi, papağanlar -gerekli eğitimi aldıkları takdirde- uzun cümleleri ezberleyip bunları doğru yerlerde ve çeşitli sorulara karşılık vermek için kullanabilmektedirler. Ayrıca çeşitli kelimeleri ve melodileri de tanıyabilmektedirler. Günümüzde papağanlar, yunuslar ve balinalar gibi ileri zeka seviyesine sahip canlılar arasında sayılmaktadır. The Augusta Chronicle adlı yayında, yapılan yeni araştırmaların papağanların, şempanzeler ve yunuslarda olduğu gibi ancak 5 yaşındaki çocukların başa çıkabileceği karmaşık zihinsel kavramların üstesinden gelebildiği ifade edilmektedir. Şüphesiz bir papağanın böyle bir yeteneğe sahip olması büyük bir yaratılış harikasıdır. Bilinç ve akıldan yoksun canlıların konuşma ve sesleri taklit edebilme yeteneğine sahip olmaları, öğrenme yeteneği geliştirmeleri ve sonra öğrendiklerini hafızalarında saklayıp, yerli yerinde kullanmaları Allah'ın papağanlara olan ilhamıdır. Bu canlılar bunları kendi akılları, iradeleri ya da bilinçleriyle değil, yalnızca Allah'ın ilhamıyla gerçekleştirmektedirler. Allah bir ayetinde "**... O'nun, alından yakalayıp-denetlemediği hiçbir canlı yoktur...**" (Hud Suresi, 56) şeklinde bildirerek, tüm canlılar üzerindeki hakimiyetini haber verir.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/papaganlardaki-anlama-ve-ogrenme-yetenegi>